

УДК 330.322

БОЙКО В.О.

ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЇ УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЙНИМ ПОРТФЕЛЕМ

У цій статті описаний механізм формування стратегії управління інвестиційним портфелем з акцентом на повну диверсифікацію. Наведено варіанти ранжування активів за кваліфікаційною ознакою та на основі цього розглянуто поетапну версію дослідження фінансових інструментів як складових ефективного портфеля вкладів.

Дана стаття направлена на визначення умов, які забезпечують формування оптимальної структури інвестиційного портфеля в рамках збалансування категорій ризику та доходності. Також проведено підбір критеріїв визначення ефективності створеного фондового портфеля у практичному сенсі.

Ключові слова: інвестиційний портфель, диверсифікація, активи, фінансові інструменти, ризик, доходність.

В этой статье описан механизм формирования стратегии управления инвестиционным портфелем с акцентом на полную диверсификацию. Приведены варианты ранжирования активов по квалификационному признаку и на основе этого рассмотрена поэтапная версия исследования финансовых инструментов как составляющих эффективного портфеля вкладов.

Данная статья направлена на определение условий, обеспечивающих формирование оптимальной структуры инвестиционного портфеля в рамках сбалансирования категорий риска и доходности. Также проведен подбор критериев определения эффективности созданного фондового портфеля в практическом смысле.

Ключевые слова: инвестиционный портфель, диверсификация, активы, финансовые инструменты, риск, доходность.

This article describes the mechanism of forming an investment portfolio management strategy with an emphasis on full diversification. Options for ranking assets by qualification are given and on this basis a step-by-step version of the study of financial instruments as components of an effective portfolio of deposits is considered.

This article aims to determine the conditions that ensure the formation of the optimal structure of the investment portfolio in the framework of balancing the categories of risk and return. The selection of criteria for determining the effectiveness of the created stock portfolio in a practical sense was also carried out.

Key words: investment portfolio, diversification, assets, financial instruments, risk, return.

Постановка проблеми. 21 століття характеризується могутніми змінами та раніше недосяжними можливостями, які не обійшли й інвестиційну сферу. Так інвестиційна діяльність тільки набирає обертів. Тому надзвичайно актуальним є вміння розробляти стратегію управління активами в рамках формування інвестиційного портфеля.

Аналіз досліджень. Питання одержання високих значень доходності при мінімізації ризиків в ході інвестиційної діяльності досліджували такі вчені: А.С. Музиченко, Н.В. Кисельова,

Е.В. Бехтерева, О.Г. Чумаченко, І.П. Мойсеєнко, Г.П. Подшиваленко, Р.М. Костюкевич та інші.

Метою статті є дослідження покрокової стратегії дій в процесі формування оптимального інвестиційного портфеля з подальшою оцінкою його ефективності.

Виклад основного матеріалу. Останнім часом надзвичайно активно розвивається ринок цінних паперів, який вже сьогодні представляє собою привабливу сферу та відповідно є високоперспективним

© Бойко В.О., 2020

напрямом в найближчому майбутньому. Підтвердження даному факту виступає швидкозростаюча капіталізація світового фондового ринку, яка на початок 2020 року перевищила обсяг у 85 трлн. дол. [1].

Зараз інвестування в цінні папери розглядається як альтернативний спосіб отримання доходу та можливість примноження наявного капіталу. Процес інвестування завжди супроводжують дві риси, які невід’ємно йдуть поруч: дохідність та ризик. Тому важливим питанням постає збалансування зазначених категорій при прийнятті рішень в ході інвестиційної діяльності.

Оптимальним варіантом, направленим на мінімізацію ризику та збереження прийняттого рівня дохідності, у випадку придбання певної кількості цінних паперів є формування інвестиційного портфеля. Інвестиційний портфель – це сукупність цілеспрямовано об’єднаних фінансових інструментів у вигляді акцій, облігацій та інших активів з різним строком дії та ступенем ліквідності. Головною перевагою створення портфеля вкладів визначено акцент на диверсифікацію фінансових активів, яка забезпечує достатній рівень надійності інвестування.

Задля формування ефективного портфеля бажано застосовувати практики інвестиційного аналізу, які дозволяють визначити доцільність залучення досліджуваних об’єктів до фондового портфелю.

Першим кроком на шляху забезпечення раціонального та найбільш дієвого портфеля цінних паперів з дотриманням диверсифікації за технологією інвестиційного аналізу є визначення мети, за якої надається перевага або портфелю доходу, або портфелю росту [2]. Перший орієнтований на одержання значного відсотку прибутку від вкладених коштів, другий, в свою чергу, на безперебійне фіксоване зростання ринкової вартості компанії, тобто на суттєвий приріст інвестиційного капіталу. Також слід визначитись зі стратегією подолання ризиків, яка передбачає створення «агресивного» портфеля, виключаючи готовність до значного ризику та спрямування на найвищу норму прибутку, «компромісного», тобто з

усередненим рівнем ризику, та «консервативного» - для максимально безпечного інвестування [2].

Наступним етапом можна виокремити підбір акцій за різнопрофільністю галузей функціонування їх емітентів та ранжування аналізованих активів за критерієм величини ризику. За даною класифікацією існують фінансові інструменти, які відносяться до наступних груп:

1) безризикові цінні папери (ОВДП та депозитні рахунки в банках вищої категорії надійності);

2) низькоризикові (акції фінансово-стійких емітентів, які приносять стабільні виплати за дивідендами та користуються стійким попитом);

3) ризикові (більшість акцій та облігацій, дорогоцінні метали та ін. валюта);

4) високоризикові (гібридні фінансові інструменти, наприклад, опціони, ф'ючерси, та акції стартап-компаній, направлених на масштабне зростання) [3].

Подальшими діями виступає оцінка впливу різних видів ризику на функціонування визначених об’єктів фондового ринку. На даному рівні проводиться дослідження характеру кожного окремого фінансового активу в поточному періоді та в довготривалій перспективі при ізольованій дії різноманітних «форм» ризиків та в комплексі. Встановлюється найбільш вірогідні варіанти «поведінки» цінних паперів при таких видах ризику:

1) системному, який відображає порушення стабільності фінансової системи на рівні країни чи, навіть, світу;

2) несистематичному, при якому наведено блокування діяльності конкретного фінансового інструменту, пов’язане з його специфікою;

3) спекулятивному, який передбачає різкі та непередбачувані коливання курсу акцій через вживання певних дій суб’єктами фондового ринку;

4) юридичні, які описують можливість несення збитків за рахунок втрати права власності на цінні папери, наприклад, покупка «несправжніх» активів у вигляді бінарних опціонів, ПАММ-рахунків тощо [3].

Також доцільно визначити ступінь ліквідності досліджуваних активів на

показниками «ширини» спреда, числа проведених угод за оптимальними цінами, швидкості виконання найбільшого ордеру на ринку та часового проміжку, необхідному ринку для відновлення після закриття ордеру [4].

Наступним кроком є розподіл виділених акцій в залежності від ліквідності та ринкової капіталізації на «блакитні фішки», акції другого та третього ешелону. «Блакитні фішки» є найменш ризикованими активами, зі стійким інвестиційним доходом та стабільним попитом з боку інших гравців ринку, проте без можливості очікування надприбутків. Активам другого та третього ешелону відповідно властивий нижчий ступінь ліквідності, більший відсоток ризику та в деяких випадках значна ймовірність отримання високих темпів росту доходу чи капіталу [2].

На основі отриманих даних потрібно провести остаточний відбір фінансових активів, які найкраще задовольняють умови інвестиційного портфеля, серед потенційно запропонованих. Далі необхідно дослідити оптимальне співвідношення питомої ваги інструментів, які входять до складу фондового портфеля. Теорія Марковіца, за якою найчастіше будується інвестиційний портфель, наголошує, що сукупний рівень ризику вкладень урівноважується за допомогою об'єднання різних активів. Аналіз, направлений на забезпечення раціональної структури портфеля, відбувається за двома параметрами: очікуваним відсотком прибутковості та стандартним відхиленням прибутковості [5]. Показники розраховуються наступним чином:

$$E(R_p) = \sum W_i E(R_i), \quad (1)$$

де E – очікувана дохідність портфеля,
 W_i – питома вага активу,
 R_i – дохідність активу.

$$\sigma_p = \sqrt{\sigma^2}, \quad (2)$$

де σ_p – ризик портфеля.

$$\sigma^2 = \sum_i \sum_j \sum W_i W_j \sigma_i \sigma_j \rho_{ij}, \quad (3)$$

де ρ_{ij} – значення кореляції.

Окрім теорії Марковіца, можна використовувати й інші моделі оптимізації портфеля вкладів: індексна Модель Шарпа, яка застосовується на спокійному фондовому ринку, метод Недосекіна та модель вразливості інвестиційного портфеля, які продуктивно «працюють» як на спокійному, так і на динамічному типах ринку.

Останнім кроком у формуванні оптимального фондового портфелю є дослідження його ефективності, яку в практичному вимірі визначають за коефіцієнтом Трейнора, Шарпа та Йенсена [5]. Критерій Трейнора досліджує дохідність з позицій врахування системного ризику та порівняння вкладів з безризиковими інвестиціями. Показник Шарпа висвітлює відношення усередненої інвестиційної премії до стандартного відхилення портфеля. Критерій Йенсена встановлює ймовірність отримання «надлишкового» інвестиційного прибутку у випадку придбання довгострокових активів.

Висновки. Отже, в ході інвестиційної діяльності на фондовому ринку задля збільшення шансів на успішне одержання прибутку чи примноження капіталу доцільно формувати портфель вкладень. Фундаментальною перевагою створення інвестиційного портфеля є врівноваженість доходної частини та рівня ризику, яка забезпечується за рахунок диверсифікації його складових.

Першочерговим завданням для потенційного інвестора виступає визначення стратегії відносно ризику, доходу та росту капіталу, якій відповідатимуть критерії формування портфеля. Подальші кроки представляють собою розподіл вибраних активів на групи в залежності від класифікаційних ознак, та подальший остаточний відбір фінансових інструментів з метою дотримання повноцінної диверсифікації. Наступним етапом виступає дослідження структури оптимального інвестиційного портфеля за показником питомої ваги кожного з активів. Заключною фазою є оцінка практичної ефективності портфеля за допомогою критеріїв Трейнора, Шарпа та Йенсена.

Список літератури:

1. Світовий банк. (2020). Вилучено з https://www.worldbank.org/ .	4. інвестиційного портфеля. Вилучено з http://www.zgia.zp.ua/gazeta/evzdia_3_096.pdf .
2. Дука А.П. (2008). Теорія і практика інвестиційної діяльності. Інвестування: навч. посіб. С. 432.	5. Локтіонова, Е.А. (2018). Інвестиційний аналіз ринку цінних паперів. С.97.
3. Плаксіна Є.М. (2016). Сучасні підходи до формування	6. Ващенко, І.Ю. (2014). Формування ефективного інвестиційного портфеля. Вилучено з https://core.ac.uk/download/pdf/197418629.pdf .

Бібліографічні описи/Библиографические описания/Bibliographic descriptions

Формування стратегії управління інвестиційним портфелем / В.О. Бойко // Електронна збірка наукових праць «Е-КОНОМІКА». – Х. : НТУ «ХПІ». – 2020. – № 1(4). – С. 9-12

Формирование стратегии управления инвестиционным портфелем / В.О. Бойко // Электронный сборник научных работ «Е-КОНОМІКА». - Х. : НТУ «ХПІ». - 2020. - № 1(4). - С. 9-12

Formation of investment portfolio management strategy / V.O. Boyko // Electronic collection of scientific papers «E-CONOMICS». – Kharkiv : NTU "KhPI". - 2020. - № 1(4). - P. 9-12

Відомості про авторів / Сведения об авторах / About the Authors

Бойко Влада Олегівна – здобувач вищої освіти Навчально-наукового інституту Економіки та підприємства Донецького Національного Університету Економіки і Торгівлі імені Михайла Туган-Барановського, тел. 098-220-95-19, e-mail: 2014vlada@gmail.com

Бойко Влада Олеговна - соискатель высшего образования Учебно-научного института Экономики и предпринимательства Донецкого Национального Университета Экономики и Торговли имени Михаила Туган-Барановского, тел. 098-220-95-19, e-mail: 2014vlada@gmail.com

Boyko Vlada Olehivna - a graduate of the Educational and scientific institute of Economics and Enterprise Mykhailo Tuhon-Baranovsky Donetsk National University Of Economics And Trade, tel. 098-220-95-19, e-mail: 2014vlada@gmail.com

Посилання на статтю / Reference to the journal article:

ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЇ УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЙНИМ ПОРТФЕЛЕМ [Електронний ресурс] / В.О. БОЙКО // «Е-КОНОМІКА». Електронна збірка наукових праць. – 2020. – № 1 (4). – С. 9-12. – Режим доступу до журн.: <http://e-conomics.hpi.kh.ua/index.php/journal/article/view/67>